

16 ועשרים נקב מ"ג, 17 אבות דר' נתן פ"ג ע"ש וי"ט, 18 כ"א ט"ף, ומ"ט.

לעני רש"י

אשרוד [ארשייור] א. כ"ב סחול.

דכין דלא כרין לאמנוי ולאמני מונוי והסולת: לעמילן של עבדים. חלות לשאוב וזהו המצוי: הללו. הבקר לזיקי קדירה. אינו אלא למין מאכל שמו זיקי קדירה אשרוד צבעו:

כרכורים. מרגנולין: שזוכסין אופן בעל כרסן. מוחזקין להם מאכל כפייהם בחזקה: סור. שור: בדלא אינס. שלא עשה מלאכה: בדלא אינסא. בגדול אפרוחין: זגסא. מרגנולת: פטניסא. המפטמת בבית. לשון אחר טנימא בעלת כרס: דמשפכא כי עלורי. בין הגיפות ואולת המרגנול: דלא מלי פסא קניא. שאינה יכולה לפסוע קנה מרוב שמה: קמא קמא דמטא. ראשון שמגיע לאכול שנגמר ניסולו: לשונות כמרדל. מעדן מלכס ושנים הוא: מאס פ'. כגון שלים הגז בעלמו: יוקח נא מעט מים. על ידי שליח: וכו' לשגש. שלש ממנו שניתנו להם במדבר על ידי משה ואהרן: וכו' לעמוד עני. עומד עליהם חמיד כדכתיב (במדבר יד) וענן עומד עליהם: לבארם של מרים. היינו נמי והכית בזור. ובעמוד עני פליגי: ורסו רגליים והשענו חספסא. שלא יכניס ע"ו כחון נימו השעריס רגליין להשמחות לאבק רגליהן וכן דמנו לו כערביים: ככר ילא ממנו ישמעאל. ממך ילא הרגיל לעשות כן: סוליא חמה מנרסיקא. להורית חמה בכח שלא יהו עובדי דרכים מנאיים: [פמן אמרי. כאלך ישראל]: כיון דחוא. הקדוש כרוך הוא: דקא אסר. אברהם את מילתו ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא: סיינו. דמעיקרא כמיני נכניס עליו ולכסוף כמי יורן לקראתם: דיקא נמי. דמד הוא דלזיל להפך סדוס: קנטרי

ריבא לן. יומר על המנהג ימירי קאמר: הללו. הקמה עשויות לכסות פי הקדמות והאלן המניין כזה הפסוק: ריבא להן ומעשה נמי בר' יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא שכור לנו פועלים הלך ופסק להן מוונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להן כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב למימרא דסעודתא דאברהם אבינו עדיפא מדרשמה והכתיב ויהי להם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור קמה עשרה בקר בריאים¹⁶ ועשרה בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וזבי ויהמור וברורים אבוסים ואמר גוריון בן אסטיון משמיה דרב הללו לעמילן של טבחיהם ור' יצחק אמר הללו לזיקי קדירה ואמר ר' יצחק אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת עשהה לו בכיתה כך מאי מעמא זו סבורה שמא אצלי סועד היום וזו סבורה [שמא] אצלי סועד היום ואילו גבי אברהם כתיב¹⁷ ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ואמר רב יהודה אמר רב בן בקר אחד רך שנים וטוב שלשה התם לתלא תורי לתלתא גברי הכא לכל ישראל ויהודה שנאמר¹⁸ יהודה וישראל רבים כחול אשר על (שפת) הים מאי ברבורים אבוסים אמר רב שאובסים אותן בעל כרחן ושמואל אמר שאובסים ועומדים מאליהם ורבי יוחנן אמר מביאין תור ממועיתו בדלא אינס והרגנולת מאשפתה בדלא אינסא אמר רבי יוחנן מובחר שבבהמות שור מובחר שבעופות תרגנולת אמר אמימר ונתא אוכמתא בי בטניתא דמשכתחא בניו עצרי דלא מציא פסאי קניא ואל הבקר רץ אברהם אמר רב¹⁹ בן בקר אחד רך שנים וטוב שלשה ואימא חד כדאמרי אינשי רכך וטב א"כ לכתוב רך טוב מאי וטוב ש"מ לדרשה אימא תרי מדטוב לדרשה רך נמי לדרשה מתיב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן ברבי הושעיא ויתן אל הנער וימחר לעשות אותו כל חד וחד רביה לנער חד יוקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו ולמה לי תלתא חסני בחד אמר רב חנן בר רבא כרי להאכילן שלש לשונות כמרדל אמר רבי תנחום בר חנילאי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו סלקא דעתך אלא אימא נראו כמי שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו וכל [מה] שעשה אברהם ע"י שליח עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח ואל הבקר רץ אברהם²⁰ ורוח נסע מאת ה' ויקח חמאה וחלב²¹ הניני ממטיר לכם לחם מן השמים²² והוא עומד עליהם תחת העץ²³ הניני עומד לפניך שם על הצור [וגו']²⁴ ואברהם הולך עמם לשלחם²⁵ ור' הולך לפנייהם וימם²⁶ ויוקח נא מעט מים וישתה ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם וכן לעמוד הענין בשכר יוקח נא מעט מים וישתה מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשרתנו שהם משתחווים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל²⁷ וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כהום מאי כהום היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה וכא הקב"ה לשאל באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאליעזר למיפק לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו חייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא היינו דכתיב²⁸ אל נא תעבור מעל עבדך כיון דחוא דקא אסר ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא היינו דכתיב²⁹ וישעיה וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה כי חזויהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקס הכא מאן נינהו שלשה אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם גבריאל אול למהפכיה לסדום והא כתיב³⁰ ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאול מיכאל בהדיה לשזויה ללוט דיקא נמי [דכתיב]³¹ ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב³² כן תעשה כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב ויפצר

נראין באובד'ן ושותין. ובמדד אליהו רבה קמני לא כחמו שאומר נראין כאלוין ושותין אלא אוליין ושותין ממם מפני כבודו של אברהם ופליגא אדהכא: **חזייה** להקב"ה דקאי אבבא. והיינו דכתיב (בראשית יח) אל נא תעבור מעל עבדך הכל ממעל אברהם ובמפתין (שפת דף קס.). משמע שלפי שרצה אברהם לילך לקראת אורחים ולהכניסם אליו להקב"ה להמתין עד שיכניס אותן דדרשין מנייה גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני השכינה וקאמר נמי התם נא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שרצה אללך ואלו בהקב"ה כתיב אל נא תעבור: **ההוא** דאתא לשזויה צדום. ומימה דאמרינן בבראשית רבה (פרשה ט) דלחן מלאך אחד עשה שמי שליחות יש לומר דכאן לא עשה מיכאל בשליחות אחת כי אם מעשה אחד שבישר את שרה וכשהלך משם לקדוש או הומתלה שליחות אחת ודוקא במקום אחד אין עושה צ' שליחות וכו"ר (שם) יש שרפאל נא להניל את לוט ורפואת אברהם אינה נזכרת ואפילו נא כמו כן לרפואת אברהם חשיב הכל שליחות אחת דרפואת והללא ענין אחד הוא הקשה הר"ר אלחנן הא משמע לישנא דקרא שעניסה הילינו כדכתיב (בראשית יט) ויחזיקו האנשים בידו וכמי ויוליאו ויעמחו מחוק לעיר וכמי במריה שאמר ליה מלאך לעשות דבר עמו עד זוער וגבריאל היה מלווה אותו למחר: למה

- 1 ויהי לחם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור קמה עשרה בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וזבי ויהמור וברורים אבוסים: מלכס א ה כ-ג
- 2 ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ואל הנער וימחר לעשות אתה: בראשית יח 3 יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים רוב אבכים ושתיים ושמעיה: מלכס א ד כ
- 4 ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר יקח ויתן לפניהם ודאי עמד עליהם תחת העץ והוא: בראשית יח 5 ורוח נסע מאת ה' ויהי שלום מן הים ועש על המטה כרוך יום בה סביבות המטה וכאמרום על פני הארץ: כדכתיב יא לא
- 6 ויאמר ה' אל משה והני ממטיר לכם לחם מן השמים קמא קמא הנה ולקטו דבר יום ביומו למען אנטן הולך בתורתו אם לא: סמות טו ד
- 7 הניני עומד לפניך שם על הצור כדכתיב והכית בשר וירצא מעט מים ושתה ויקח חמאה ומשה לעני וזמי ויחזיקו האנשים בידו וכמי ויוליאו ויעמחו מחוק לעיר וכמי במריה שאמר ליה מלאך לעשות דבר עמו עד זוער וגבריאל היה מלווה אותו למחר: למה
- 8 ויקחו מים האנשים וישקו על פני סדום ואברהם הלך עמם לשלחם: בראשית יח טו
- 9 ויהיה הלך לפניך ויחס במשור עני לחותם הדרך וילקח בעמוד אש להאיר לך ללכת ויוקם וילקח: סמות יג א
- 10 ויהי נא מעט מים ויקחו רגליכם ודשענו תחת העץ: בראשית יח ד
- 11 וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כהם היום: בראשית יח א
- 12 ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך: בראשית יח ג
- 13 וישא עינו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה: בראשית יח ב
- 14 ונבאו שני המלאכים סדומה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט וקם לקראתם וישתחו אפיים ארצה: בראשית יח א
- 15 ויהפך את הערים האל ואת כל הבקר ואת כל שכי הערים וצמח האדמה: בראשית יח כה
- 16 וישערו לבכם אתר תעברו על כן בערבכם על עבדכם ויאמר כן תעשה כאשר דברתי: בראשית יח ה